

Επιμέλεια Γιώργος Χατζηβασίλης

ΤΑ ΜΑΘΑΤΕ ΤΑ ΝΕΑ;

Η ΡΟΔΟΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ

Το σμαραγδένιο νησί τού ήλιου εφάμιλλο με την Αθήνα στον πνευματικό εξελληνισμό τής Δυτικής Ευρώπης

Η Ρόδος είναι απαραίτητος προορισμός μου όποτε επισκέπτομαι την Ελλάδα, επειδή το σμαραγδένιο νησί τού ήλιου έχει πολλά να προσφέρει στον εκλεκτικό επισκέπτη του. Δεν ανήκω στα σμήνη τουριστών που «εισβάλουν» στη Ρόδο μόνο για να περάσουν μερικές πλιόλουστες μέρες και να βαπτιστούν στα άγια νερά τού Αιγαίου. Η Ρόδος δεν είναι μόνο τουριστικός προορισμός και σύμφωνα με τον Κ. Ι. Δεσποτόπουλο, της Ακαδημίας Αθηνών, που είχε πει σε ομιλία του το 1984:

«...Ιδιαίτερη σπουδαιότητα για την Ιστορία, όχι μόνο της Ελλάδος, αλλά και της Ευρώπης, άρα και της Οικουμένης, έχει η θετική συμβολή τής Ρόδου, εφάμιλλη, τουλάχιστον, με την συμβολή των Αθηνών και τής Μασσαλίας, για τον πνευματικό εξελληνισμό, σε μέγα βαθμό, τής Ρωμαϊκής λογιουσύνης, και για την διαμέσου αυτής διάδοση τής ελληνικής παιδείας στους λαούς τής Δυτικής Ευρώπης.»

Όμως, τον ξένο που επισκέπτεται την Ρόδο πρώτη φορά επιρρεασμένος από την φήμη για τις φυσικές ομορφιές της, περιμένει μια απογοήτευση στη διαδρομή από το αεροδρόμιο προς το κέντρο τής πόλης, μέσα από έναν πολύ στενό δρόμο με παλιά ακατοίκητα κτήρια και εγκατελειμένους κήπους.

Ευτυχώς, το σκηνικό αλλάζει γρήγορα καθώς ο δρόμος γίνεται φαρδύς και εμφανίζονται οι πρώτες μονοκατοικίες, εκκλησίες, καταστήματα, ταβέρνες, καφετερίες και surprise! surprise! κινέζικα εστιατόρια και μαγαζιά γενικού εμπορίου.

Οι εκπλήξεις συνεχίζονται για τον νέο επισκέπτη όταν ο δρόμος γίνεται παραλιακός, με αριστερά την πεντακάθαρη θάλασσα και δεξιά να ανυψώνονται τεράστια ξενοδοχειακά συγκροτήματα με χιλιάδες δωμάτια.

Ομολογώ ότι θαυμάζω τους Ροδίτες επιχειρηματίες για το κατόρθωμά τους να δημιουργήσουν έναν τουριστικό παράδεισο και μια αστείρευτη πηγή εισοδήματος για το νησί και τούς κατοίκους του.

Επειδή το χρήμα και ο βίχλας δεν κρύβονται, η Ρόδος επιδεικνύει με υπερηφάνεια τα πλούτη και τα κάλλη της. Αλλωστε, η πρωτεύουσα των Δωδεκανήσων από αρχαιοτάτων χρόνων ευημερούσε με τον «Θεσπέσιον Πλούτον», κατά έκφραση τού Ομήρου, που χάρισε ο Ζεύς στους Ροδίους. Και πραγματικά, ήταν ο πλούτος αξίωτος από τη Ρόδο, εξηγησιμος από την ευφορία τού εδάφους της και από την πρόσφορη, για τη ναυτιλία και το εμπόριο, γεωγραφική θέση της. Αλλά και από την εργατικότητα και την ευτολμία των κατοίκων της, που συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Και υπήρξε ακόμη, και προπάντων, μεγάλη ανάπτυξη τού ναυτικού της, καθώς και η περίφημη ναυτική νομοθεσία της, που είχε τόσο επιβληθεί στη θαλασσοπλοΐα, ώστε Ρωμαίος αυτοκράτωρ έλεγε: «Εγώ είμαι κύριος τού κόσμου, ο δε Ροδίος νόμος κύριος τής θαλάσσης!»

Τα καταστήματα στο εμπορικό κέντρο τής Ρόδου δεν έχουν τίποτε να ζηλέψουν από το Κολωνάκι στην Αθήνα, ή το Double Bay τού Σίδνεϊ. Καλαίσθητα στολισμένες βιτρίνες, με την τελευταία μόδα και πανάκριβα προϊόντα κάθε είδους ελκύουν πελάτες με φουσκωμένα πορτοφόλια. Δεν πιστεύω πως ένα πολυτελέστατο κατάστημα θα είχε γυναικείες τσάντες στη βιτρίνα του αξίας 600 ευρώ ή και πιο ακριβές αν

δεν υπήρχαν οι πελάτες που θα τις αγοράσουν.

Όμως, πανάκριβες γυναικείες τσάντες μπορείς ν' αγοράσεις στο Κολωνάκι, ή στο Double Bay, αλλά δεν πρόκειται να βρεις εκεί τους πολιτιστικούς θησαυρούς τής Ρόδου που άφησαν πίσω όταν την εγκατέλειψαν οι κάθε λογής κατακτητές της.

Τα κτήριά της καταγράφουν αυτή την ταραχώδη ιστορία τού νησιού, με γνήσια αποτυπώματα τής πιο πρόσφατης ιταλικής επιρροής και τής απώτερης οθωμανικής κατοχής, ενώ κυρίαρχο σημείο αναφοράς είναι η Μεσαιωνική πόλη της Ρόδου, μια από τις καλύτερα διατηρημένες μεσαιωνικές πόλεις του κόσμου, η οποία έχει ενταχθεί, από το 1988, στα μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO.

Ο Πίνδαρος αναφέρει για τη Ρόδο: όταν ο Δίας και οι άλλοι θεοί αποφάσισαν να μοιράσουν τη γη, ξέχασαν να κρατήσουν έναν κλήρο για το θεό Ήλιο, που έλειπε, καθώς εκτελούσε τα καθημερινά του καθήκοντα. Όταν ο Ήλιος ανέφερε την αδικία, ο Δίας ήταν έτοιμος να ξανακάνει την κλήρωση, αλλά ο Ήλιος δεν τον άφησε, καθώς είπε πως μέσα από τη θάλασσα είδε να αναδύεται μια εύφορη χώρα. Και τότε ζήτησε από τη Λάχεση και τον Δία να δώσουν όρκο, πως όταν το νησί αυτό τελικά αναδυθεί θα είναι δικό του για πάντα, όπως και έγινε.

Αλλά ας αφήσουμε την μυθολογία για να αναφερθούμε στην πραγματικότητα, σύμφωνα με τον ακαδημαϊκό Δεσποτόπουλο:

«Ο λεγόμενος «κατάλογος νηών» της Ιλιάδας τού Ομήρου, όπου αναγράφεται η σύνθεση τής ελληνικής στρατιάς ενάντια στην Τροίαν, περιέχει και «τάς εννέα νήας... Ροδίων αγερώχων». Περιέχει, δηλαδή, και τα εννιά πλοία των γενναίοψυχων Ροδίων, που κατοικούσαν την Ρόδο μοιρασμένοι σε τρία μέρη, στην Λίνδο, στην Ιάλυσο και στην μες στο φώς λουσμένη Κάμειρο.

Στις απαριθμήσεις των «Επτά Σοφών τής Ελλάδος» κατονομάζεται, πάντοτε, ο Κλεόβουλος ο Λίνδιος, που άλλωστε είναι ο αντιπροσωπευτικός ίσως τής «σοφίας» των Ελλήνων τής εποχής του, με το ελληνικότατο απόφθεγμα του: «Μέτρον άριστον».

Ο Ηγούσιος από την Μαγνησία τού Σιπύλου είχε γράψει, στα μέσα τού 3ου π.Χ. αιώνα, «Ρόδου Εγκώμιον». Επίσης, ο Μύρων από την Πριήνη έγραψε και αυτός: «Ρόδου Εγκώμιον».

Σημαντικότερο είναι ότι ο Παναίτιος είναι Ροδίος και ο Κικέρων, που σπούδασε στη Ρόδο, είναι οι δύο αυτοί «αγωγοί» τού ελληνικού πνεύματος προς τη Ρώμη. Και συμβολικό είναι ότι οι δύο μεγαλεπήβολοι πολιτικοί τής Ρώμης, ο Πομπήιος και ο Καίσαρ, πέρασαν και δύο από τη Ρόδο υποκινημένοι από εύλογη πίστη για την πνευματική περιωπή της.

Αν πραγματικά το ελληνικό πνεύμα υπήρξε παράγων κρίσιμα διαπλαστικός τού πολιτισμού τής Ευρώπης και ύστερα τής Οικουμένης, το κοσμοϊστορικό αυτό γεγονός είναι, σε μεγάλο βαθμό, επίτευγμα των ρητόρων και των επιστημόνων και φιλοσόφων που γεννήθηκαν ή έδρασαν γόνιμα στη Ρόδο. Αυτό είναι το θεσπέσιο εύσημο ελληνικότητας και οικουμενικότητας που ανήκει δίκαια στη Ρόδο!», συμπλήρωσε στην ομιλία του ο καταξιωμένος ακαδημαϊκός.

Το 1309 το νησί πουλήθηκε στο τάγμα των Ιπποτών

του Αγίου Ιωάννη της Ιερουσαλήμ. Κατά την διάρκεια της παραμονής των Ιπποτών στη Ρόδο, οι οχυρώσεις επεκτάθηκαν, εκσυγχρονίσθηκαν και συνεχώς ενισχύονταν. Ένα νοσοκομείο, ένα παλάτι, αρκετές εκκλησίες ήταν ορισμένα από τα πολλά δημόσια κτίρια τα οποία ανεγέρθηκαν την εποχή αυτή. Τα κτήρια αυτά αποτελούν αξιοσημείωτα παραδείγματα της Γοτθικής και Αναγεννησιακής αρχιτεκτονικής.

Η Τουρκοκρατία στη Ρόδο τυπικά ξεκινάει την 1η Ιανουαρίου 1523, με την αποχώρηση των Ιπποτών από το νησί, και λήγει την 5η Μαΐου 1912, με την κατάληψη της πόλης από τους Ιταλούς, διαρκώντας σχεδόν τέσσερις αιώνες.

Το Δεκέμβριο του 1522, οι Ιππότες ανίκανοι να αντεπεξέλθουν στην πολύμηνη πολιορκία, που επέβλεπε προσωπικά ο ίδιος ο Οθωμανός σουλτάνος Σουλεϊμάν ο Μεγαλοπρεπής, αναγκάστηκαν να συνθηκολογήσουν την παράδοση της Ρόδου και των υπολοίπων κτίσεων τους στο νοτιοανατολικό Αιγαίο.

Ο ίδιος ο Σουλεϊμάν μπήκε στην πόλη δύο μέρες αργότερα, στις 27 Δεκεμβρίου και αμέσως ξεκίνησε η διαπραγμάτευση ανάμεσα στις δύο πλευρές για το τι θα πάρουν οι Ιππότες μαζί τους και τι θα παραμείνει στο νησί. Την 1η Ιανουαρίου 1523 οι Ιππότες επιβιβάστηκαν στα πλοία τους και ακολουθούμενοι από 3.000 έως 4.000 Ροδίους αποχώρησαν από το νησί.

Ο λαός της Ρόδου, λαβωμένος από την τούρκικη σκλαβιά, ήλπιζε στην απελευθέρωση του έστω και μετά από τέσσερις αιώνες. Ούτε τότε όμως κατάφερε να απαλλαγεί από το ζυγό του κατακτητή, καθώς λίγους μήνες προτού η Ελλάδα απελευθερωθεί στους βαλκανικούς πολέμους του 1912, τα νησιά της Δωδεκανήσου, τα κατέλαβαν οι Ιταλοί. Έτσι, ξεκινά μια νέα υποδούλωση για τη Ρόδο, τώρα πια στους Ιταλούς κατακτητές, η οποία θα κρατήσει περίπου 35 χρόνια. Με την κήρυξη του πολέμου το 1939, η Ρόδος βρίσκεται σε συναγερμό πολέμου και αν και αποκομμένη από τα νέα της υπόλοιπης Ελλάδας, συμπαραστεκόταν ηθικά στον ελληνισμό που αγωνιζόταν. Με την είσοδο των Γερμανών στην Αθήνα το 1941, κάποιιοι από αυτούς εγκαταστάθηκαν και στη Ρόδο, οι οποίοι επικράτησαν των Ιταλών.

Δύο χρόνια αργότερα οι Γερμανοί υπέκυψαν. Η Λευτεριά ύστερα από τα 1523 με την τουρκική εξοντωτική σκλαβιά και τα 33 χρόνια της ιταλικής καταπίεσης, η πολυπόθητη Λευτεριά φτερούγισε στα Δωδεκάνησα. Στις 7 Μαρτίου του 1948 έγινε η ενσωμάτωση.

Όπως είπαμε, η οικονομική ανάπτυξη τού νησιού και η ευημερία τού λαού του στηρίζεται σήμερα στον τουρισμό. Πολύ κοντά στα δύο εκατομμύρια επισκεπτών βρίσκεται μέχρι στιγμής η τουριστική κίνηση στη Ρόδο, σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουν αποτυπωθεί για το εννιάμηνο του έτους, καθώς καταγράφεται μία καθαρή αύξηση σε ποσοστό 8%. Ειδικότερα το διάστημα από τον Ιανουάριο μέχρι και το Σεπτέμβριο έφτασαν στο νησί με πτήσεις τσάρτερ συνολικά 1.897.013 άτομα έναντι 1.756.365 ατόμων το ίδιο διάστημα πέρσι. Να σημειώσω ότι ο πληθυσμός της Ρόδου, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή ανέρχεται στους 117.007 κατοίκους.